

Література:

1. Закон України «Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення» № 2168-VIII від 19 жовтня 2017 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2168-19#Text>
2. Закон України «Про лікарські засоби» № 2469-IX від 28 липня 2022 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-20#Text>.
3. Закон України «Про лікарські засоби» № 193/96-ВР від 4 квітня 1996 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/123/96-вр#Text>
4. Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» № 2801-XII від 19 листопада 1992 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12#Text>
5. Постанова Кабінету Міністрів України від 23 грудня 2020 року № 1300 «Про затвердження Порядку проведення державної оцінки медичних технологій». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1300-2020-п#Text>

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-263-0-53>

**ORGANIZATIONAL AND LEGAL PRINCIPLES OF OBSERVING
THE RIGHTS AND FREEDOMS OF A PERSON AND A CITIZEN
DURING THE APPLICATION OF POLICE MEASURES**

**ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ДОТРИМАННЯ ПРАВ
І СВОБОД ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА ПІД ЧАС
ЗАСТОСУВАННЯ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ ЗАХОДІВ**

Morozov Ye. Ye.
*Postgraduate Student,
Zaporizhzhia National University,
Zaporizhzhia, Ukraine*

Morozov S. S.
*здобувач,
Запорізький національний
університет
м. Запоріжжя, Україна*

Особливості дотримання прав і свобод людини і громадянина під час застосування поліцейських заходів, перш за все полягають в тому, що на сучасному етапі функціонування української державності, основні перешкоди до досягнення балансу та правопорядку в суспільстві утворює збройна агресія росії проти України, що в свою чергу ускладнює роботу органів

правопорядку загалом та зокрема, поліції. Слід звернути увагу на те, що поліція, як орган державної влади, з метою забезпечення прав і свобод людини і громадянина, має права щодо обмеження прав і свобод людини і громадянина, якщо їх дії кваліфікуються як правопорушення, тобто діяння, що за своїми правоконструктивними особливостями підпадає під ознаки протиправного й караного (в адміністративний, кримінальний чи інший спосіб).

Усунення негативних соціальних явищ, зниження темпів правопорушень, здійснення заходів щодо зниження рівня соціальної апатії у суспільстві, зневіра у силі закону та влади є вкрай важливими при застосуванні принципу законності на сучасному етапі історичного розвитку. При цьому важливо керуватися новою філософією поліцейської діяльності, в основі якої – перехід від реактивної, репресивної моделі, тобто виявлення, розслідування злочинів та покарання правопорушників, до проєктивної моделі служіння громадянам з акцентом на попередження правопорушень та спільну роботу з населенням. Як наслідок – значення ролі так званої соціальної компетенції, тісного співробітництва з населенням [1]. Слід зазначити, що вказаний концепт, із імплементацією до політичної доктрини держави з орієнтиром на людиноцентриський і євроінтеграційний вимір було впроваджено в діяльність саме Національної поліції України, як широко й багатofункціонального правоохоронного органу, чия компетенція поширюється на значне коло правовідносин, за виключенням специфіки предметності та об'єктності правопорушень та інших діянь, пов'язаних із порушеннями прав і свобод людини і громадянина.

Крім цього, правовий вимір прав і свобод людини і громадянина, перш за все полягає в необхідності надання оцінки окремим елементам і структурним компонентам цього явища крізь призму правоохорони. Так, із точки зору провідних вчених-конституціоналістів форми обмеження прав і свобод в державі можуть бути різними: а) заборона на певний варіант реалізації права чи свободи, тобто встановлення поведінки (відносна заборона), б) заборона на реалізацію права в цілому (абсолютна заборона), в) втручання (вторгнення) в право (свободу)

уповноважених державних органів (характеризується активними діями державних органів і пасивною поведінкою особистості); г) обов'язок; д) відповідальність [2, с. 107]. Тому, на нашу думку, узагальнюючи відповідні комплементарні елементи зазначеної системи та правової конструкції слід зазначити, що існує значна ймовірність того, що за умови визначення абсолютної заборони конкретного діяння вищим законом (наприклад, Конституцією України), до кола компетенції поліцейського, під час застосування поліцейських заходів відноситься лише ідентифікація відповідного діяння, припинення його вчинення з подальшою можливістю довести причинно-наслідковий зв'язок між цими структурними елементами, оскільки саме доказова база тієї чи іншої події, слугує аргументацією до факту дотримання принципу прав і свобод людини і громадянина в поліцейській діяльності (зазначеному її виді, що здійснюється саме поліцією).

У ході дослідження співвідношення поліцейських заходів із дотриманням конституційних прав і свобод людини та громадянина ми визначили межу між законним обмеженням прав і їх порушенням, а саме: будь-який поліцейський захід законно обмежує права особи, але якщо він застосований до особи й при цьому не підкріплений буквою закону, то автоматично порушує її права. У Законі використовуються оціночні поняття, які, у свою чергу, уможливають порушення прав, адже вони є законними підставами, які оцінюються самими поліцейськими під час застосування заходів. При цьому не можна розглядати оціночні поняття, використані в Законі, виключно як негативний фактор: саме вони дають певний простір для розсуду поліцейського в конкретній ситуації, що підвищує швидкість та ефективність запобігання певній протиправній поведінці або припинення її. Справжньою проблемою, що потребує вирішення, є прогалини та невизначеності в порядку застосування поліцейських заходів, а це є чинником, що спричиняє порушення прав і свобод і при цьому знижує ефективність роботи правоохоронних органів [3]. Слід зазначити, що саме конституційний вимір відповідного явища, безперечно є одним із найбільш важливих, оскільки саме цей контекст дозволяє визначити міру та межі прав і свобод людини і громадянина які мають бути непорушно захищені, а також відділити дану категорію від тих структурних компонентів

зазначеного явища, що є надмірними й характеризуються як правопорушення, а відповідно, мають бути не лише припинені поліцейськими силами (із застосуванням відповідних інструментів поліцейського впливу), а й застосовані так, щоб в подальшому існувала та була досяжною можливість їх поновлення (відповідних прав).

Поряд із першочерговими завданнями щодо зміцнення національної безпеки, подолання економічної та екологічної кризи, реформування державного управління, забезпечення прав і свобод людини залишається головним обов'язком держави та має визначати зміст і спрямованість діяльності держави в усіх її зусиллях. У кризових ситуаціях ризики непропорційного обмеження прав і свобод людини зростають, що потребує особливого контролю з боку суспільства [4]. Саме тому, на нашу думку, будь-які кризи й нерозуміння, у тому числі законодавчі неточності мають тлумачитись, перш за все на користь інституту прав і свобод людини і громадянина, проте захист прав і повноважень поліцейського, крізь призму застосування принципу міри дозволеного в розмірі чітко зазначеного та в контексті принципу забезпечення дотримання прав і свобод людини і громадянина також має бути дотриманий і чітко врегульований на відповідному рівні.

Література:

1. Соловійова О.М., Якубов Б.В. Забезпечення прав особи під час застосування поліцейських заходів. Юридичний науковий електронний журнал, № 2/2020. URL: http://www.lsej.org.ua/2_2020/73.pdf

2. Бакутін Є.І. Принцип законності в діяльності поліції під час використання технічних засобів фіксації адміністративних правопорушень. Часопис Київського університету права • 2020/2. DOI: 10.36695/2219-5521.2.2020.36

3. Комзюк М. А. Обмеження особистої свободи громадян за адміністративним правом // Актуальні проблеми адміністративно-правового забезпечення діяльності органів внутрішніх справ України: зб. в матеріалів наук.-практ. конф. (м. Харків, 15 квіт. 2015 р.)/ МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2015. С. 106–112.

4. Національної стратегії у сфері прав людини: указ Президента України від 21.03.2021 №119/2021 «Про Національну стратегію у сфері прав людини» (пункт четвертий розділу 1). URL: <https://www.president.gov.ua/documents/1192021-37537>